

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ DE ALBA-IULIA ȘI SIBIU

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Un cm² 60 bani pentru odată; dacă se publică de mai multe ori se dă rabat corespunzător. Inserțiunile se adresează ADMINISTRĂȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA

se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, strada 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază. — Scrisorile nefrancate se refuză.

ABONAMENTUL:

Pe un an: 24 lei
Pe 6 luni: 12 lei
Pe 3 luni: 6 lei

Credința noastră

14. Mîntuitorul nostru Iisus Hristos

a) Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu, Fiul cel veșnic al Tatălui, „Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat”.

„Toate prin El s-au făcut și fără El nimic nu s-a făcut ce s-a făcut” (Ioan 1, 3).

Iisus Hristos, Fiul Tatălui, „s-a întrupat”, „s-a făcut om”, adică Fiul lui Dumnezeu a devenit și „fiul omului” (Ioan 8, 28). El este Dumnezeu-om, căci s-a făcut om „asemenea nouă, afară de păcat” (Evrei 4, 15). În felul acesta Fiul lui Dumnezeu s-a apropiat de noi, „a venit în lume” (Ioan 11, 27), între noi, ca un frate care poartă bucuriile noastre și durerile noastre și care ne ajută să ne sălțăm la o viață nouă, să devenim și noi fiii lui Dumnezeu-Tatăl, nu după ființă ca El, ci după har.

Dacă este pentru fiecare dintre noi un lucru mare ca să ne simțim toți oamenii frați sau să avem un prieten, cu care să împărtășim și cele bune și cele rele, cu atât mai mare lucru e ca acest frate, acest prieten să fie Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, a cărui iubire dumnezeiască este fără de margini și a cărui putere dumnezeiască este nelimitată. El vrea și poate să ne ajute mai mult decât oricare frate al nostru. El „sufletul său și-l pune” pentru noi (Ioan 10, 11).

b) Ne punem întrebarea: de ce Fiul lui Dumnezeu a primit să ia chip de om: Răspunsul este: din dragoste față de noi, ca să ne elibereze din robia păcatului, a morții, adică să ne mîntuiască, deschizându-ne zarea desăvîrșirii noastre în Dumnezeu.

Intr-adevăr, cînd privim la viața noastră vedem că în noi se luptă neconținut binele și răul, virtutea și păcatul, discernămintul și patima. Și cît de ușor e să căzi, să fii rob păcatului, rob patimii. Și cît de greu, cu cîtă muncă și neconținută atenție, poți să faci binele, să biruiști atracția spre rău, să mergi pe o cale judecată, sănătoasă. Aproape că unii dintre noi am putea spune ceea ce zicea Sf. Apostol Pavel despre „omul legii vechi”: „Nu fac binele pe care-l voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc”, „căci după omul cel dinăuntru mă bucur de legea lui Dumnezeu, dar văd altă lege în mădularele mele, luptîndu-se împotriva legii minții mele și dîndu-mă rob legii păcatului, care lege e în mădularele mele” (Romani 7, 19. 22—23).

Noi simțim însă că nu aceasta este starea firească, pentru că în noi sînt atîtea chemări înalte și atîtea dorinți după o viață curată, sfîntă, după dragoste frățească atotcuprinzătoare și jertfelnică, după perfecționarea, îmbunătățirea continuă a noastră și a celorlalți. De aceea ne simțim creștini cu adevărat numai cînd biruim răul, păcatul și creștem fără răgaz în bine, în virtute, cînd ne eliberăm de robia patimilor și ne înălțăm tot mai sus spre piscurile luminate ale unei vieți superioare, de dăruire totală pentru tot ce e dumnezeiesc, bun, adevărat și frumos.

De unde această luptă? De unde slăbiciunea? Sfînta Scriptură ne spune că omul a fost „făcut după chipul lui Dumnezeu” (Facere 1, 27). El era o făptură superioară tuturor celorlalte făpturi și — deci — prin spiritul lui „stăpîn” peste toate (Geneza 1, 28). În el se împreunau cele văzute (materie și viață) și cele nevăzute (viață spirituală). El era un microcosmos, adică în mic cuprindea cosmosul întreg (lumea cea mare) și lumea spiritelor, adică lega „cerul” cu pămîntul, era punte între cele văzute și cele nevăzute. Cuprins în lumea cea mare, între el și lume era o influențare reciprocă, omul avînd scopul de a umaniza, de a perfecționa toate. Acestea sub ocrotirea lui

Dumnezeu, care i-a pus în față ținta vieții: de a ajunge de la „chipul lui Dumnezeu” la „asemănarea cu Dumnezeu” (Fac. 1, 26—27). „Chipul” era dat, „asemănarea” trebuia cucerită prin conlucrarea omului cu Dumnezeu. Pentru a fi „asemenea” cu Dumnezeu, omul trebuia să se străduiască, să lupte, ca prin o viață curată, superioară să crească mereu în bine, să se desăvîrșească mereu. Chemarea la „asemănarea cu Dumnezeu” era chemarea la o viață de neconținută dezvoltare, căci niciodată nu poți ajunge asemenea cu Dumnezeu, ci întotdeauna oricît ai fi de desăvîrșit ești chemat mai departe, mai sus, tot mai sus.

Așa cum copilul primește „chipul” (zestrea) de la părinți, dar — sub îndrumarea părinților — este chemat să crească și cu trupul și cu sufletul și apoi prin lupta lui, în solidaritate cu semenii și cu societatea, să se ridice tot mai sus — spre bucuria părinților, a societății —, tot așa omul, „fiu” al Tatălui ceresc, a primit „chipul”, dar — sub călăuzirea Tatălui — era chemat să lupte spre a se ridica pe trepte tot mai înalte de asemănare în sfințenie, în desăvîrșire cu Tatăl, cu Fiul cel Unul născut al Tatălui.

Aceasta însă cerea luptă, cerea trudă, cerea efort, ca prin harul divin și prin solidaritate cu semenii, să devină din chemare, realitate. Unii se mîndresc pentru ceva, socotind că o pot împlini cu ușurință singuri, fără efort, fără îndrumare și fără sfat, și — din pricina acestei trufii — cad. Așa și prima pereche de oameni, Adam și Eva — ispitită de „cel rău”, de chemarea simțurilor — s-a amăgît că poate deveni „ca Dumnezeu” (Facere 3, 5), asemenea cu Dumnezeu, nu prin ascultare, smerenie și osteneală continuă, ci prin neascultare, prin călcarea poruncii, prin trufie și egoism, și că pot să-și ajungă ținta fără trudă, ușor (să culeagă fructul gata copt, pe care nu l-a îngrijit și nu l-a crescut) (Facere 3, 3—6).

Despre cinstirea Sfinților (II)

Am înfățișat — în articolul anterior — învățătura ortodoxă despre cinstirea Sfinților. Cu toate că aceasta are temeieri puternice în Sf. Scriptură, totuși sînt unii creștini care învață altfel și ridică o seamă de obiecțiuni împotriva ei.

Aceste obiecțiuni se referă la cele două laturi de bază ale învățaturii noastre ortodoxe despre cultul Sfinților și al îngerilor:

1. Posibilitatea Sfinților de a mijloci pentru noi la Dumnezeu și 2. Cinstirea (venerarea) Sfinților în sine.

Cît privește prima latură, acești credincioși — provocîndu-se la I Timotei 2, 5 — pretind că n-ar exista decît un singur mijlocitor între Dumnezeu și oameni: Iisus Hristos. De aici trag apoi concluzia: nimeni în afară de Iisus Hristos — deci nici Sfinții — nu poate mijloci de la Dumnezeu mîntuirea noastră.

Dar din context rezultă limpede că în același capitol, și anume la v. 1, Apostolul îndeamnă pe cititori să facă mijlociri și apoi — cu cîteva versete mai jos — spune că nu există decît un singur Mijlocitor: Iisus Hristos. Pentru că noi nu putem admite că Apostolul se contrazice spunem următoarele: Versetul 1 este limpede și precis, iar versetele ce-i urmează îl lămuresc și mai mult, încît nu i se poate da nici o altă tîlcuire decît cea ortodoxă.

Pe de altă parte, acest verset este confirmat și de alte texte pauline (de ex. Evrei 5, 1).

Inchipuirea aceasta de sine (și fuga de efort) — care știm că stă la baza tuturor greșelilor — a fost păcatul cel dintîi, păcatul strămoșesc, prin care „chipul lui Dumnezeu” din noi s-a întunecat, s-a pierdut legătura harică cu Dumnezeu, suferințele, bolile și moartea au pus stăpînire pe noi, s-a stricat armonia dintre noi și natură, omul trebuind să-și câștige existența prin trudă grea și patimile au creat — mai tîrziu — răzburările (Facere 3, 16—19).

Așa s-a ajuns la starea omului dinaintea de Hristos, „dezbinat” cu sine și cu semenii, a cărui viață e un neconținut zbucium, o neconținută frămîntare între bine și rău, între adevăr și minciună, între virtute și patimă. Și totuși el voiește binele și se luptă să-l îplinească. El tinde spre ținte înalte. Lupta însă e grea. El nu-și pierde nădejdea, căci forțele bune nu s-au stins în ființa sa. El nădăduiește pentru că Dumnezeu însuși i-a făgăduit, după căderea în păcatul strămoșesc, că va veni vremea cînd se va naște Acela, care va zdrobi puterea „celui rău” (capul șarpelui) (Facere 3, 15). Această făgăduință a repetat-o Dumnezeu, din ce în ce mai lămurit, prin proorocii Vechiului Testament și prin graiul oamenilor mari ai tuturor popoarelor, prin setea după o viață nouă a celor care au trăit veacuri întregi intru așteptarea Mîntuitorului. Acest Mîntuitor care a venit „la plinirea vremii” este Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru mîntuirea noastră a tuturor. Astfel la întrebarea pusă de Sf. Apostol Pavel: „Cine mă va izbăvi” de robia patimilor, de zbuciumul visurilor neîmplinite?, putem da răspunsul aceluiași Sfînt Apostol: „Mulțumesc lui Dumnezeu prin Iisus Hristos Domnul” (Romani 7, 24—25). „Pentru că așa a iubit Dumnezeu lumea, încît pe Fiul său cel unul născut l-a dat ca tot cel ce crede în el să nu piară, ci să aibă viață de veci. Căci n-a trimis Dumnezeu pe Fiul Său (Iisus Hristos) în lume, ca să judece lumea, ci ca lumea să se mîntuiască prin El” (Ioan 3, 16—17).

† NICOLAE

Mitropolitul Ardealului

Citirea cu atenție a contextului (v. 4—7) ne arată că aici este vorba despre mîntuirea obiectivă, adică despre mijlocirea împăcării între Dumnezeu și lume în general, sau omenire („toți oamenii”, „pentru toți”) — spre a da tuturor posibilitatea de a se mîntui. Pe aceasta n-a putut-o face nimeni altul decît Iisus Hristos, pentru că numai El a fost Dumnezeu și om (v. 5).

Dar aceasta nu este încă și mîntuire subiectivă, individuală, pe care și-o mijlocește fiecare singur prin rugăciune, credință și fapte bune. Pe aceasta i-o poate mijloci Biserica prin rugăciunile ei și prin Sf. Taine; i-o pot mijloci preoții prin slujba lor preoțească și i-o pot mijloci Sfinții prin rugăciunile lor către Dumnezeu. Dar partea cea mai mare a mîntuirii subiective și-o face fiecare credincios singur prin conlucrarea cu dumnezeiescul Har. Astfel, Biserica, preoții și Sfinții îl pot numai ajuta prin mijlocirea lor la Dumnezeu, dar nicidecum să i-o lucreze singuri!

De unde rezultă că nu este exclusă în textul respectiv posibilitatea Sfinților de a mijloci pentru noi — spre a ne câștiga de la Dumnezeu mîntuirea.

De asemenea, invocînd locul de la F. Ap. 4, 12, susțin că singur Iisus Hristos ne poate mîntui și, deci, am greși dacă am aștepta și de la alții mîntuirea.

Dar cuvîntul „mîntuire” are aici — ca și în citatul de mai sus — înțelesul general de mîntuire (Continuare în pag. 4)

Intîmpinarea Domnului

Marea sîrbatoare „Intîmpinarea Domnului”, în Biserica Ortodoxă se ține la 2 februarie, exact la 40 zile după 25 decembrie (Nașterea Mîntuitorului). Ea s-a serbat din vechime, însă în mod solemn s-a stabilit pe timpul împăratului Iustinian (527—565).

Despre acest eveniment istorisește Evanghelistul Luca (cap. 2, 22 ș.u.), spunînd: „Cînd s-au împlinit zilele curățirii lor, după legea lui Moise, l-au dus pe prunc la Ierusalim, ca să-l pună înaintea Domnului, precum este scris în Legea Domnului. După legea lui Moise, pruncul născut se socotea ca aparținînd lui Dumnezeu, trebuind să slujească Lui pe lîngă templu. Drept răscumpărarea pruncului trebuia să se aducă jertfă 5 sicile.

Preacurata Fecioară Maria în ziua a 40-a după nașterea lui Hristos, cu deosebire evlavie l-a dus în templu, ca „să-l înfățișeze Domnului”. Ca jertfă, fiind săraci, au adus două turturele (Levitic 12, 6—8). Și l-au „răscumpărat” pe Hristos cu cinci sicile sfinte, în banii noștri exact 37,35 lei. Cinci sicile închipuiau cinci răni primite de Hristos pe cruce.

Sf. Fecioară, ținînd în brațe Pruncul, a îngenuchiat în fața lui Dumnezeu și cu adîncă pietate l-a ridicat către Domnul, parcă vorbind: „Părinte, Cel mai înainte de veci! Iată fiul Tău pe care l-ai trimis să se întrupeze prin mine pentru mîntuirea lumii. Primeste de la mine pe Fiul Tău; îndeplinește asupra Lui și asupra mea voia Ta și răscumpără prin trupul și sîngele Lui, primit de la mine, neamul omeneșc”. Rugîndu-se astfel, Sf. Fecioară a pus Pruncul în brațele Sf. Zaharia, tatăl Înaintemergătorului. După mărturia Sf. Grigorie de Nisa, Kiril al Alexandriei și Andrei de Cipru, acest eveniment s-a petrecut pe locul unde stăteau fecioarele.

Cînd a adus pe Pruncul Hristos în templu, după inspirația Sf. Duh a venit aci bătrînul Simion,

care avea un mare număr de ani. El făcea parte din numărul celor 70 de tîlcuitori ai Sf. Scripturi din limba ebraică în cea greacă. Traducătorii s-au ostenit în Alexandria pe timpul Ptolomeilor. În Istoria de Nichifor Calist se istorisește că pe cînd traducea cartea proorocului Isaia, Simion s-a oprit la cunoscuta proorocie: „Iată Fecioara va zămisi în pîntece...” și a voit să corecteze acest loc tîind cuvîntul „Fecioară” și să scrie „Femeie”. Dar îndată s-a arătat îngerul Domnului și l-a oprit să corecteze proorocia, zicînd: „Crede proorocia căci tu singur o vei vedea împlinindu-se”. De aici înainte bătrînul Simion în fiecare zi se ducea la templu. A trecut un secol, dar evenimentul așteptat nu sosea. Puterile bătrînului s-au epuizat, viața lui a devenit o povară, iar moartea nu mai sosea.

Într-una din zile, fiind în templu, după inspirația Sfîntului Duh, bătrînul Simion a aflat pe Fecioara Maria cu dumnezeiescul Prunc în brațe, fiind luminat de o lumină neobișnuită. El a luat pe pruncul Hristos în brațe și binecuvîntînd pe Dumnezeu a zis: „Acum slobozește pe robul Tău Stăpîne...” (Luca 2, 28—30).

Înapoiind pe dumnezeiescul Prunc mamei, dreptul Simion i-a zis: „Iată acesta este pus spre căderea și sculara multora în Israil... și chiar prin sufletul tău va trece sabia” (Luca 2, 34—35).

Bătrînul Simion, inspirat de Dumnezeu, a prevăzut moartea pe cruce a Mîntuitorului pe Golgota și i-a descris-o Preasfintei Fecioare Maria.

Pe timpul acela, la templul din Ierusalim trăia și proorocita Ana, care a proorocit lumii multe despre Domnul nostru Iisus Hristos.

În încheierea acestor gînduri, vom zice și noi cu condacul praznicului:

„Cela ce ai sfințit pîntecele Fecioarei cu nașterea Ta... și acum ne-ai mîntuit pe noi, Hristoase Dumnezeule... împacă lumea unule iubitorule de oameni”.

C. Pistru

Mitropolitul Veniamin Costachi

În primele trei decenii ale secolului al XIX-lea scaunul mitropolitan al Moldovei a fost ocupat de unul dintre cei mai de seamă ierarhi pe care i-a avut Biserica noastră în trecutul ei: mitropolitul Veniamin Costachi.

S-a născut la 20 decembrie 1768, în satul Roșiești, din ținutul Fălciului, primind din botez numele Vasile.

Copilul Vasile a primit primele cunoștințe de carte în casa părintească, de la un dascăl grec, apoi a urmat pentru scurt timp cursurile școlii de la Trei Ierarhi din Iași. În 1784, la vîrsta de 15 ani, a fost călugărit la Huși, de către episcopul (mai tîrziu mitropolitul) Iacob Stamati, primind numele de Veniamin. În scurt timp a fost hirotont diacon, iar în 1788 a fost chemat în slujba Mitropoliei, ca preot și mare eclesiarh; iar în martie 1789 a fost numit egumen al mînăstirii Sf. Spiridon din Iași. Paralel cu îndeplinirea acestor slujbe, tînarul Veniamin și-a îmbogățit mereu cunoștințele de carte, dobîndind o alesă pregătire cărturărească, îndeosebi prin studiul neîntrerupt al Sf. Scripturi și al Sf. Părinți.

În 1792, cînd episcopul Iacob Stamati de la Huși a fost ales mitropolit al Moldovei, în scaunul vacant a fost ales egumenul Veniamin de la Sf. Spiridon, în vîrstă de numai 23 de ani și jumătate. A fost hirotont arhieru la 27 iunie 1792.

La Huși a păstorit timp de patru ani, pînă la 1 iunie 1796, cînd a fost ales episcop la Roman. Aici a păstorit șapte ani, pînă la 15 martie 1803, cînd a fost ales mitropolit al Moldovei, în locul părintelui său sufleteșc Iacob Stamati, trecut la cele veșnice cu cinci zile înainte. Ca mitropolit a păstorit aproape 40 de ani, cu două întreruperi (în 1808—12 și în 1821—22), pricinuite de evenimentele politice ale vremii.

În scaunul de mitropolit al Moldovei a putut să înfăptuiască opere de seamă care l-au arătat a fi un vrednic urmaș al lui Teotist I, Anastasie Crimca, Varlaam, Dosoftei și Iacob Putneanul. Se pot urmări mai multe aspecte din activitatea sa de întîistătător al Bisericii moldovene.

CTITOR ȘI ÎNDRUMĂTOR AL ȘCOLILOR NAȚIONALE DIN MOLDOVA

Pentru instruirea și luminaarea clerului moldovean, mitropolitul Veniamin a înființat, la 1 septembrie 1803, un seminar la mînăstirea Socola de lîngă Iași.

Acestui seminar i-a purtat o grijă deosebită în tot cursul arhipăstoririi sale, aducînd profesori destoinici din Transilvania sau trimițînd absolvenți ai seminarului peste hotare ca să-și desăvîrșesc studiile. Seminarul de la Socola a devenit în curînd o școală românească de grad superior, cu opt ani de studii, în care se predau studii teologice și laice la un nivel ridicat (limba română, latina, aritmetica, istoria uni-

versală, geografia, logica, filozofia, retorica, disciplinele teologice și cîntările bisericesti).

O altă școală a înființat pentru maicile de la mînăstirea Agapia, unde era stareță sora sa Ecaterina. Pe lîngă aceasta, maicile de la Agapia și Vîratec erau îndatorate să se ocupe și cu lucrul de mînă.

În octombrie 1805 mitropolitul Veniamin a organizat și o școală de cîntări bisericesti la Iași, aducînd la conducerea ei un renumit dascăl de psaltichie din Constantinopol.

Unul din bursierii lui Veniamin, Gheorghe Asachi, cărturar de seamă, cu studii la Viena și Roma, a predat, la îndemnul mitropolitului, între anii 1814—18, un curs de inginerie, în limba română, la Academia Domnească din Iași, punîndu-se astfel bazele învățămîntului politehnic la noi. Prin aceasta, mitropolitul Veniamin a dovedit profesorilor greci și boierilor moldoveni retrograzi, că se pot preda științe înalte și în limba română, nu numai în limba greacă, cum pretindeau aceștia.

După înlăturarea regimului fanariot, în 1821, s-au deschis noi perspective pentru dezvoltarea învățămîntului și culturii în limba română. În toamna anului 1824, mitropolitul Veniamin a deschis la mînăstirea Trei Ierarhi din Iași o școală „începătoare” (elementară), cu limba de predare română. În 1828, prin strădaniile mitropolitului și ale lui Gheorghe Asachi s-au pus bazele unui învățămînt național de toate gradele. Astfel, pe lîngă școala începătoare de la Trei Ierarhi, s-a mai organizat, tot acolo, o școală „normală”, cu doi ani de studii și un gimnaziu, cu patru ani de studii. Școala de la Trei Ierarhi s-a numit și „vasiliană”, după numele lui Vasile Lupu, primul organizator al școlii de aici.

În noiembrie 1834, prin strădaniile aceluiași doi mari ctitori ai învățămîntului românesc, s-au deschis cursurile unei Academii la Iași, numită Academia Mihăileană, după numele domnitorului de atunci, Mihail Sturza. (Inaugurarea oficială s-a făcut în iunie 1835). Academia cuprindea o Facultate de Filozofie, cu doi ani de studii, o Facultate juridică, cu 3 ani de studii, cursuri extraordinare de inginerie, economie, filologie, arte frumoase. A fost înzestrată cu bibliotecă, laboratoare, muzeu de științe naturale, internat pentru copiii săraci și unul pentru cei cu stare.

Mitropolitul Veniamin și Gheorghe Asachi au izbutit să deschidă în Iași în 1834, prima școală publică pentru „fetele orașenilor”. Paralel, s-au ocupat și de deschiderea unor școli „ținutale” în diferite orașe ale Moldovei (Roman, Huși, Botoșani, Bîrlad, Galați, Focșani, Bacău, Piatra, Tecuci etc.). La îndemnul mitropolitului, unii boieri și unele mînăstiri au întemeiat școli sătești pe moșiile lor. Profesorii tuturor acestor școli se recrutau dintre absolvenții gimnaziului și ai Academiei din Iași sau ai Seminarului de la Socola.

În 1841, în urma demersurilor lui Veniamin Costachi și Gheorghe Asachi, s-a deschis la Iași prima școală de arte și meserii din Moldova, cu specialiști aduși din Transilvania și Moldova, care au pregătut primii tehnicieni români.

În tot cursul arhipăstoririi sale mitropolitul Veniamin a trimis numeroși tineri la studii în Apus, în Grecia, în Rusia sau la școala de la Sf. Sava din București.

În tot acest timp, mitropolitul Veniamin a dus o luptă dîră pentru păstrarea și promovarea limbii române în școlile întemeiate de el, împotriva boierimii reacționare care voia păstrarea limbii grecești sau a celei franceze. Astfel, putem spune că întregul învățămînt public din Moldova a fost ctitor de luminatului ierarh Veniamin Costachi.

ACTIVITATEA CARTURĂREASCĂ-TIPOGRAFICĂ

Dar ierarhul luminat, numit de unii „luminătorul Moldovei”, a simțit mai mult ca oricine lipsa cărților, nu numai pentru școlile pe care le-a înființat, ci pentru întreaga

suflare moldovenească. Pentru a înlătura această lipsă, el a organizat și înzestrat două tipografii: una la Mitropolie și alta la mînăstirea Neamț (1807). În aceste tipografii s-au tipărit în cursul păstoririi sale sute de lucrări, fie tîlmăcite de el, fie lucrări ale altora, tipărite sub îndrumarea sau cu cheltuiala sa. În ce privește literatura teologică, mitropolitul Veniamin a acordat o atenție deosebită traducerilor din Sfîntii Părinți.

Prin osîrdia marelui ierarh cărturar au fost traduse și au văzut acum lumina tiparului: *Tîlcuirea celor șapte Taine* (Iași, 1807), *Chiriadromionul* (Neamț, 1811), *Adoleshia Filotheos, adică Îndeletnicire iubitoare de Dumnezeu* de Evghenie Vulgaris, 5 volume (Iași, 1815—1819), *Istoria Vechiului și Noului Testament*, 3 volume (Iași, 1824), *Istoria bisericăscă a arhiepiscopului Meletie al Atenei*, 4 volume (Iași, 1841—43), *Pidalionul* (Neamț, 1844), care era o colecție de canoane, *Piatra scandelei* de Ilie Miniati (Iași, 1844), *Îndeletnicire despre buna murire* de Evghenie Vulgaris (Iași, 1845). Dintre multele traduceri rămase după el în manuscris, cîteva au văzut lumina tiparului după moartea sa: *Tîlcuirea Psaltirei* de Euthimie Zigabenu, 2 volume (Iași, 1850—62), *Istoria bisericăscă a lui Teodoret al Cirului* (București, 1894), *Cele 14 trimiteri ale Sf. Apostol Pavel* de Teofilact al Bulgariei, 3 volume (București, 1904—6).

Dintre cele peste 130 de cărți tipărite cu cheltuiala sau la îndemnul mitropolitului Veniamin Costachi, multe cu prefețe scrise de el, amintim: *Dogmatica* Sf. Ioan Damaschinul (Iași, 1806) și *Viețile sfinților* în 12 volume, traduse după Sf. Dimitrie al Rostovului și tipărite la Neamț între anii 1807—15.

Dintre nenumăratele cărți de ritual se cade să amintim: *Tipicul cel mare*, tipărit pentru prima oară la noi (Iași, 1816), precum și cele *12 Mineie* (Neamț, 1830—32), primele tipărite în Moldova. Pentru a înfăptui această măreață operă culturală, mitropolitul Veniamin a avut întotdeauna lîngă sine numeroși ostenitori, mai ales dintre călugării de la mînăstirea Neamț. Între aceștia trebuie pomeniți călugării: Gherontie și Grigorie, ultimul viitor mitropolit al Ungrovlahiei, tîlmăcitor din grecește, călugărul Ștefan, tîlmăcitorul Vieților de sfinți din rusește.

Prin tipăriturile sale, mitropolitul Veniamin a adus o contribuție importantă atît la dezvoltarea Teologiei noastre, cît și la dezvoltarea limbii literare românești.

Dar această operă de luminare a poporului era însoțită și de o credință puternică în Dumnezeu și de o nemărginită dragoste față de oameni. Mila mitropolitului Veniamin față de cei în nevoi și dureri a ajuns proverbială. Întreaga sa avere, atît cea moștenită de la părinți, cît și cea cîștigată de pe urma ostanelor sale arhieresti a împărțit-o celor lipsiți. Încă din tinerețe sa, ca egumen la Sf. Spiridon, a venit în ajutorul celor bolnavi, căci mînăstirea avea și un spital. Ca episcop de Roman, a înființat, lîngă biserica Precista Mare din acest oraș, un spital cu o „spîterie” (farmacie). Pentru întreținerea acestei opere de binefacere, a fost nevoit să se împrumute cu 80 de pungi de bani, pe care s-a obligat să-i plătească din veniturile sale viitoare. Dintr-o condică de cheltuieli a Mitropoliei, se vede că erau plătiți diferiți medici din oraș pentru îngrijirea multor oameni săraci.

Aceeași grijă părintească a arătat mitropolitul Veniamin și față de preoții din Moldova, pe care i-a păstorit ca episcop și apoi ca mitropolit. Ca episcop de Roman a trimis o pastorală preoților, prin care le dădea felurite îndrumări privitoare la purtarea lor și la felul cum trebuie să-și îndrume credincioșii. Ca mitropolit a trimis o pastorală în postul Paștilor în 1804, alta pentru respectarea sîrbătorilor în 1825, una cu privire la nunți, în 1832. Adeseori cerea divanului domnesc să ia măsuri pentru îmbunătățirea soartei clerului său. Pentru credincioșii săi din Iași, dar și pentru fala Mitropoliei Moldovei, a pus temelie actualei catedrale mitropolitane din Iași, la 3 iulie 1833, terminată abia în 1887.

Mitropolitul Veniamin a jucat și un important rol politic, fiind în 1821, după plecarea ultimului domn fanariot, locțiitor de domn (caimacam). Ca președinte al Divanului țării, și-a spus cuvîntul în cele mai însemnate probleme ale țării, îndemnînd pe toți să fie uniți pentru binele și fericirea patriei.

După o activitate atît de îndelungată și rodnică în slujba Bisericii și a țării sale, în urma unor neînțelegeri cu domnitorul Mihail Sturza, mitropolitul Veniamin și-a dat demisia din scaunul mitropolitan la 18 ianuarie 1842. Plîns și regretat de toți locuitorii Moldovei, indiferent de credință și neam, s-a retras la mînăstirea Slatina. Acolo și-a petrecut ultimii ani ai vieții, continuîndu-și munca de o viață întreagă: traducerea de cărți teologice din grecește. A închis ochii pentru vecie în ziua de 18 decembrie 1846, în vîrstă de 78 de ani. Îngropat lîngă biserica mînăstirii, în anul 1886 ramașitele sale pămîntești au fost așezate în catedrala mitropolitană din Iași începută de el. Așa s-a stins unul din cei mai de seamă vlădici ai Bisericii noastre, lipsit de toată mărirea lumii acesteia, după cum s-a silit să fie o viață întreagă.

Privind la viața și strădaniile mitropolitului Veniamin Costachi ne dăm seama cît de îndreptățite sînt cuvintele scrise de el în testamentul său: „Totul ce mi-a stat în putință am făcut, și cu sfatul și cu fapta, ca să sporesc și sufletește și materializește înflorirea Bisericii și a Patriei”.

Mircea Păcurariu

Un veac și jumătate de la răscoala lui Tudor Vladimirescu

Prin obiectivele sale, răscoala lui Tudor deschide zări cu totul noi, prefațând, în mare, dezvoltarea modernă a țărilor române, mai bine zis a unei vieți mai bune pentru întreg poporul român. Pentru că deși acest popor se afla pe atunci sub stăpîniri diferite, programul lui Tudor, zguduirile sociale și politice pe care le-a provocat ca și întreg contextul evenimentelor ce au urmat, au dovedit că același „vis neîmplinit” îl nutrea întreg poporul român, de „dreptate și slobozenie”. Abolirea regimului fanariot și restaurarea domniilor pămîntene, asigurarea libertății comerțului și a deschiderii de fabrici autohtone, care nu mai foloseau de acum sultanului, au fost primele rezultate ale revoluției. Dacă între 1812—1821 Țara Românească a plătit turcilor peste 60 milioane de piaștri (dacă socotim și jaful și stoarcerile lacome și ilegale ale slujbașilor și favoriților lor suma se ridică la 120 milioane!), ne putem închipui de ce, — între 1822—1829, cînd aceste sume au rămas în țară — un contemporan putea spune că atunci au fost pentru poporul nostru vremuri mai bune.

Pentru Tudor Vladimirescu „patria nu-i tagma jefuitorilor, ci poporul”. E drept că în urma multor ani de viață militară, pe care o duse în timpul războiului ruso-turc din 1806—12 și apoi cînd a ajutat frățește pe sîrbi în timpul luptelor pentru eliberare națională (1804—1813) Tudor își câștigase și pentru el o poziție socială bună și ajungînd să primească decorații de la împăratul rusesc, iar pandurii săi erau scutiți de dări și corvezi. În nordul Olteniei, de unde și-a recrutat el pandurii, peste 60% dintre țărani erau locuitori liberi sau moșneni, ocupîndu-se cu creșterea și comerțul vitelor, pe cînd în județele de șes, mai ales cele din Bărăgan, erau peste 90% clăcași, avizați la traiul mizer pe care bunul plac al moșierului și arendașului li-l îngăduia. După terminarea războiului ruso-turc marea boierime, chiar și domeniile mănăstirești (mai ales cele închinat la locurile sfinte), în poșta lor de mărire a veniturilor, au silit și pe panduri să se facă „ruptași”, adică să plătească dări și angarale ne mai pomenite pînă atunci. Între altele, aceasta a și fost una din pricinile răscoalei. „Nu există poate popor mai apăsător ca cel român”, spunea atunci călătorul englez Wilkinson. Domniitorii Caragea și Al. Șuțu au dus la disperare pe toți cu stoarcerile lor, de aceea nu-i mirare că toate straturile sociale au ajuns să spună: „Așa nu mai poate merge!” Așa se și explică de ce „Comitetul de oblatuire”, în frunte cu mitropolitul țării, cu cei 2 episcopi și cu 53 de boieri au recunoscut că „pornirea lui Tudor de a ridica pe olteni la arme, e folositoare și izbăvitoare, iar norodului spre ușurință”. El e doar „pămîntean și se străduiește pentru dreptățile patriei”, cum spunea Naum Rîmniceanu. În cunoscuta lui proclamație de la Padeș (lingă mănăstirea Tismana) ca și în alte ocazii Tudor a justificat luarea armelor: „Fraților, nici o pravilă nu oprește pe om a întîmpina răul cu rău. Pînă cînd să-i suferim pe bălaurii care ne înghit de vii și ne sug sîngele din noi, pînă cînd să le fim robii? Veniți, dar, cu rău să pierdem pe cei răi... Nimeni să nu se atingă de bunurile locuitorilor, numai averile cele rău agonisite să se jertfească”.

În cîteva zile toată Oltenia era în picioare. Lupta pentru emancipare națională a grecilor eteriști era condusă de prințul Al. Ipsilante, care intrase în Moldova venind din Rusia. Tudor făgăduise lui Ipsilante să-i dea concurs asigurînd alimentarea trupelor și trecerea lor peste Dunăre, pentru a se uni cu cei din Grecia să-și elibereze patria. În urma uneltirilor boierilor din țară, dar și în urma trădării lui Ipsilante și a sfințicilor lui, Tudor a fost prins și ucis mișelește la 27 mai în apropiere de Pitești.

E un fapt din cele mai semnificative solidaritatea românilor ardeleni cu răscoala lui Tudor. Se vede că nu mai erau vremile din evul mediu. Ideile umanitare și democratice ale enciclopediștilor și revoluționarilor din diferite țări erau gustate de zeci de ani prin manuscrise și cărți tipărite, dar îndeosebi oierii transilvăneni, care treceau de veacuri spre iernare „între frați”, au fost și ei ca și grănicerii celor 2 regiamente românești și încă alte elemente factori care au contribuit la pregătirea noilor stări de spirit de o parte și de alta a Carpaților. De aceea, la cîteva zile după proclamația lui Tudor, comandantul militar austriac gen. Schusteckh cu sediul în Sibiu și guvernatorul Ardealului Gh. Banffy nu încetează a pune în stare de alarmă prin depeșe, ordine și ridicări de trupe suplimentare sau prin alte măsuri polițienești întregul aparat de apărare a privilegiilor unui stat, el însuși mîncat de aceleași nedreptăți, ca și cele ce generaseră răscoala lui Tudor. Fantoma amenințătoare a lui

„Horia” apare nu numai în mintea nobililor din Comitatul Hunedoara (patria lui Horia), ci în întreaga Transilvanie cum arată colecția actelor publicate de acad. A. Oțetea în 1967.

„Ceea ce-i mai primejdios, zice Banffy, mai ales pentru țările vecine, este părerea răspîndită de Tudor, că boierii n-au drepturi mai mari decît ceilalți locuitori, că trebuie să plătească aceleași dări și că n-au dreptul să ceară robotă”.

„Țărănimea română privește cu bucurie evenimentele de peste munți și dacă s-ar produce și aici, li s-ar alătura și ea, de bună seamă”, zicea comitele A. Nopcea din Hunedoara.

„Țărani nu mai vreau să fie supuși, va fi mai curînd răscoală”, se spunea într-un sat din Halmagiu.

„Țărani nu mai sînt cei dinainte, ei au devenit foarte îndrăzneți”, zicea același Gh. Banffy, de aceea nu-i de mirare că un țaran din Sulighele (Hunedoara) spunea că „s-a ridicat de către răsărit un crăiș cu numele Toderăș și după ce va termina în Țara Românească, pînă în Paști, va veni și aici să facă dreptate”.

„Atunci va fi iar lumea lui Horia” spunea un preot din părțile Aradului.

Guvernatorul vedea „primejdia cu atît mai mare cu cît Transilvania e în strînsă legătură economică, religioasă și națională cu Țara Românească, de aceea a sporit paza la granițe aducînd trupe noi, a înăsprit cenzura, a supravegheat de aproape pe călugări, pe preoți și episcopi. A vrut să uzeze și de anatemele papii contra carbonarilor italieni ca și de cea a patriarhului grec contra eteriștilor, iar cît despre supravegherea episcopului V. Moga sînt pline „condicile de porunci” de pe la parohii în care se cerea amenințator „apărarea credinței față de împărat”.

Consecințele revoluției lui Tudor au fost pînă la urmă binefăcătoare pentru toți românii, inclusiv pentru cei din Transilvania, cu toate că aici nedreptățirea va mai dura încă aproape un veac. Dar reacțiunea, oricît de dureroasă ar fi fost, nu va mai speria poporul. Conștiința lui era tot mai tare în dreptatea cauzei celor mulți. Se simte, după Tudor, crescînd cu fiecare an convingerea că „dreptatea și slobozenia” predicată de el nu vor întîrzia a fi în folosul tuturor. Iată de ce „Domnul Tudor” a fost în adevărata accepțiune a cuvîntului un „ctitor de țară nouă”, o țară a poporului românesc întreg.

T. Bodogae

Steagul „Domnului Tudor”

Tudor din Vladimir a fost fiu de țaran. Cunoscînd slova, ajunsese logofăt boieresc în Craiova și mai apoi vătaf de plai la Cloșani. Pentru faptele de vitejie în războiul din 1806—1812 a fost înălțat la gradul de Comandir (locotenent).

Mișcarea revoluționară din 1821 a adus un dor de libertate, de ridicare din umilire, care a cuprins toate popoarele de sub jugul turcesc (sîrbi, bulgari, români, greci).

Gheorghe Lazăr se găsea în acel timp în mișcarea revoluționară a lui Tudor și urmărea în București înființarea Colegiului „Sf. Sava”, școală care deveni focarul de știință și entuziasm patriotic. Bucuria lui Gheorghe Lazăr era mare cînd vedea realizate dorințele sale de rededeptare a românilor. El deveni un bun colaborator al lui Tudor și-l îndemnă ca în mișcarea revoluționară să pornească cu un steag, pe care l-au făurit împreună.

Acest steag era de mătase, de culoare albastră, și ciucurii tot de mătase și culorile naționale ațîrnau în jos. Era lung de doi metri și lat de 1 metru și jumătate.

Pe colțul de sus, din dreapta steagului, era zugrăvit în picioare Sf. Teodor Tiron, patronul Vladimirescului; pe colțul de sus din stînga steagului se vedea Sf. mare mucenic Gheorghe, patronul militarilor. În mijloc era Sf. Treime, simbol al celor trei provincii românești, iar dedesubt vulturul cu crucea în cioc și crucea între două ramuri de măsline legate cu o panglică roșie.

De ambele părți ale vulturului erau următoarele versuri cu slove aurite:

Tot norodul românesc	Pe tine te proslăvesc,
Troiță de o ființă	Trimite-mi ajutorință,
Puterea ta cea mare	Și în brațul tău cel tare
Nădejde de dreptate.	Acum să am eu parte.

Poporul român cinstește și astăzi memoria lui Tudor în toate părțile locuite de suflarea românească, după cum putem auzi din cîntecul:

Cine trece Oltul mare?	Este Tudor, e oșteanul
Ce viteaz răzbutător	Ce înspăimîntă pe păgîn
Umple astăzi de teroare	E voinicul, e olteanul,
Zbirii bietului popor?	Este Tudor, Domn român!

Nicolae Mladin, Mitropolitul Ardealului: Studii de Teologie morală

Sibiu, Editura și Tipografia Arhiepiscopiei, p. 387, cu rezumate în limbile franceză, germană și engleză.

Prezenta lucrare adună în volum o serie de studii de Teologie morală, apărute în ultimii 25 de ani în revistele noastre bisericești, precum și altele, scrise mai recent, care vād acum pentru prima oară lumina tiparului.

Grupate în două părți, din care partea întia cuprinde probleme de morală socială, iar partea a doua probleme de morală generală și specială, I. P. S. Sa, prin prezentul volum, pune la îndemîna preoților și a credincioșilor Bisericii noastre o carte de cunoaștere a problemelor sociale și morale, care frămîntă creștinătatea și omenirea zilelor noastre și de îndrumare spre o viață autentic creștină, trăită în Duhul Evangheliei lui Iisus Hristos în vremea noastră.

Dintre studiile cuprinse în acest volum amintim pe următoarele: Biserica și societatea; Morala creștină și Patriotismul; Problema muncii în creștinism; Despre pace; Problema omului; Iisus Hristos în viața morală a credincioșilor; Despre caracterele fundamentale ale moralei ortodoxe; Valoarea morală a Sfințelor Taine; Sfinții în viața morală ortodoxă; Familia creștină ș. a.

Studiile sînt precedate de un Cuvînt înainte, care arată spiritul în care au fost scrise. Peste toate și prin toate se vedește și pătrunde duhul înnoit și înnoitor al Teologiei din vremea noastră, care este o Teologie în slujba vieții, a omului, a poporului și cauzelor superioare ale omenirii.

Din aceste motive recomandăm preoțimii și credincioșilor să citească această carte, luînd din ea îndemnul de a lucra cu mai multă rivă pentru ca viața lui Hristos să fie tot mai roditoare în Biserica Lui cea sfîntă și pentru înflorirea Patriei noastre scumpe și pacea a toată lumea.

Arhid. prof. I. Zăgrean

Prilej de bucurie la Gherla

Ziua de 21 octombrie 1948, ziua cînd s-a rupt zăgăzul care despărțea fratele de frate, reprezintă totodată ziua cînd firul istoriei și al trăiniciei a legat credincioșii români de pe meleagurile Transilvaniei într-un nestăvilit iureș de avînt în marea și singura Biserică strămoșească — Biserica Ortodoxă Română.

Toamnă de toamnă, această zi de octombrie ne cheamă să mulțumim lui Dumnezeu pentru binefacerea revărsată asupra noastră.

Anul acesta cu prilejul Reîntregirii, în biserică noastră din Gherla, bucuria a fost și mai mare.

Am avut prilejul să citim în fața credincioșilor ortodocși români din Gherla o scrisoare a octogenarului preot-vicar, pensionar, al Gherlei, I. S., care glăsuia așa:

„Prea Sfințite Stăpîne

Subsemnatul Iosif Sîngeorean, care am îndeplinit funcția de vicar al Gherlei, cred că a sosit vremea să mă integrez în marea necesitate națională și să venim alături de tot poporul în sînul Bisericii Ortodoxe Române.

După multe frămîntări, am ajuns la concluzia că, dacă moșii și strămoșii noștri prin această Biserică și-au găsit liniștea sufletească, pot găsi și eu mîntuirea și, deci, am crezut de necesar momentul să iau parte și eu la acest act al unității Bisericii și neamului meu.

Hristos în mijlocul nostru,
Iosif Sîngeorean”

Au fost momente de mare trăire sufletească, lacrimile credincioșilor se împleteau cu vorbele calde ale venerabilului octogenar, ce le dăruia Stăpînului și poporului care l-a regăsit.

Noi, cei din Gherla, zicem și pe această cale: Bine ați venit în mijlocul nostru, Prea Cucernice pâr. vicar. V-am așteptat și sîntem fericiți că ne-am regăsit în Biserica strămoșească.

Dumnezeu să vă dea încă mulți și fericiți ani, ca împreună să putem sluji Biserica moșilor și strămoșilor noștri — una singură și nedespărțită — spre bucuria lui Dumnezeu și fericirea credincioșilor noștri.

Preot Zob Gavril

Amintirea lui Tudor Vladimirescu este deci vie pentru întregul nostru popor, astăzi una pe pămîntul său străbun, liber și independent, zidindu-și o viață din ce în ce mai bună, așa cum „Domnul Tudor” și alți fii vrednici ai poporului român au visat-o, au luptat și s-au jertfit pentru ea.

C. Comșa

O moarte prematură

În ziua de 31 ianuarie 1971 a încetat, subit, din viață, doctorul Ioan Petru Solomon, în vârstă de numai 47 ani. Moartea neașteptată a iubitului și apreciatului medic și om de bogată cultură, Ioan Petru Solomon, a îndurerat adinc pe soția sa Silvia (Sibica) Dr. Solomon, născ. Marina, fiica Prea Fericitului Părinte Patriarh Justinian — pe cele două fete ale sale, Manuela și Oana, precum și întreaga familie, prietenii, colegii de serviciu și pe toți cei ce l-au cunoscut.

Doliul care a cuprins inima părintească a Prea Fericitului nostru Patriarh Justinian nu ne putea lăsa indiferenți. Ierarhi, preoți și credincioși, de îndată ce au aflat trista veste, s-au grăbit să-și exprime simțămintele lor profunde și alese de condoleanțe, compasiune și apropiată participare la greaua încercare: prin rugăciuni înălțate pentru odihna sufletului adormitului în Domnul, Ioan Petru Solomon și pentru mângâierea și întărirea Prea Fericirii Sale Părintelui Patriarh Justinian și a familiei mult îndoliate.

Služba înmormântării s-a oficiat în ziua de 2 februarie 1971, orele 16, în biserica Parcul Domeniilor (Mănăstirea Cașin) de către un sobor de arhierii, preoți și diaconi, cu participarea corului studenților Institutului Teologic din București și a unui mare număr de prieteni și cunoscuți.

Rămășițele pămîntesti au fost depuse în necropola (cavoul) bisericii Cașin, în credința și nădejdea creștinească a învierii noastre întru viața cea veșnică a veacului ce va să fie.

Doctorul Ioan Petru Solomon s-a născut în orașul Tecuci în anul 1924, dintr-o aleasă familie de intelectuali moldoveni. Atît ca student în medicină, cît și ca medic iscusit în domeniul cercetării științifice și al activității de laborator, Dr. Ioan Petru Solomon n-a cunoscut decît munca asiduă și conștiințioasă, atît pe linie profesională cît și în diferite activități obștești și patriotice.

Și-a iubit cu înflăcărare țara și poporul, dăruindu-se cu devotament și generozitate binelui apropiatului.

Ani de-a rîndul a activat ca medic al Institutului Teologic de grad Universitar din București, muncind cu competență și dăruire, neîntrerupt zi de zi și ceas de ceas, pentru îngrijirea sănătății studenților teologi, fiind iubit și apreciat ca un doctor bine pregătit, distins, blînd și apropiat de toți cei din jurul său.

Moartea prematură a doctorului Ioan Petru Solomon a lăsat vii și adînci regrete în sufletele tuturor celor ce l-au cunoscut.

Dumnezeu să-i facă parte cu dreptii Săi întru împărăția Sa și veșnică să-i fie pomenirea.

† VISARION
Episcop-vicar

Despre cinstirea Sfinților

(Urmare din pag. 1)

obiectivă. Astfel, nu este vorba despre imposibilitatea Sfinților de a mijloci pentru noi ci numai despre imposibilitatea de a dobîndi credinciosul mîntuirea subiectivă fără cea obiectivă, care a fost înfăptuită mai dinainte numai de Iisus Hristos prin: întreta Sa activitate de profet, arhierie și împărat, prin patimile, moartea, învierea și înălțarea la cer și șederea Sa de-a dreapta Tatălui.

În al treilea rînd, referindu-se la I Ioan 2, 1, pretind că numai Iisus Hristos ar fi mijlocitorul mîntuirii noastre de păcate.

Dar contextul acestui citat ne arată limpede că și aici este vorba despre Iisus Hristos ca Mijlocitor al mîntuirii obiective.

Dacă citatul acesta și celelalte două precedente ar răsturna înțelesul foarte limpede al citatelor care stau la baza învățaturii ortodoxe despre cultul Sfinților și al îngerilor, atunci ar însemna că în Sf. Scriptură — inspirată de către același Sf. Duh — ar exista contradicții. Ceea ce este exclus.

De unde rezultă că citatele acestea nu infirmă, ci numai întregesc — în chip armonios — înțelesul ce se desprinde din citatele folosite de noi pentru întemeierea credinței ortodoxe respective. Prin urmare, ele confirmă învățătura noastră ortodoxă!

Dar ei nu se opresc aici, ci — provocîndu-se la Luca 16, 24—31 — susțin că Sfinții — chiar dacă ar putea — nu ar voi să mijlocească de la Dumnezeu mîntuirea noastră.

Dar se uită că sînt și păcate grele sau de moarte, care nu se pot ierta (I Ioan 5, 16—17). Așa sînt — spre exemplu — păcatele numite „împotriva Duhului Sfînt” (Matei 12, 31—32), cum este cazul la bogatul nemilostiv. În acest caz, este de înțeles refuzul lui Avraam de a mijloci mîntuirea acestui bogat păcătos (vezi și I Ioan 5, 14—17).

Păcatul bogatului nemilostiv și al celor cinci frați ai lui, este un păcat de moarte, și anume dintre cele așa-numite „împotriva Duhului Sfînt”. De unde rezultă că textele paralele dau cîștig de cauză interpretării ortodoxe.

Abateră acestor credincioși de la învățătura ortodoxă culminează în susținerea — prin invocarea textului de la Ieremia 17, 5 — că cel ce nădăjduiește mîntuirea de la oameni este osîndit de Dumnezeu.

Dar aici Dumnezeu osîndește numai pe cei ce-și pun toată nădejdea numai în ajutorul de la oameni nu și de la Dumnezeu. Însă noi — cînd cerem mijlocirea de la Sfinți, nu cerem propriu-zis ajutorul lor, ci ajutorul de la Dumnezeu. În consecință, nu sîntem expuși osîndirii, pentru că inima noastră — cînd invocăm ajutorul Sfinților — nu este „departe de Domnul”, ci spre El se îndreaptă și de la El așteaptă ajutorul mijlocit de Sfinți.

2. Cît privește cinstirea sfinților, acești credincioși — provocîndu-se la F. Ap. 10, 25—26; 14, 13, 15; Apocalipsă 19, 10; 22, 8—9 — ridică obiecțiunea că Sfinții și îngerii resping închinarea față de ei pentru a nu fi știrbită închinarea față de Dumnezeu, căruia i se cuvine — în exclusivitate — cinstire și închinare deosebită.

Dar la F. Ap. 10, 25—26, Sf. Ap. Petru respinge închinarea pe care i-a adus-o Corneliu, motivînd că și el este om, pentru că Corneliu îl socotea mai mult decît un om și anume un zeu. De unde rezultă că refuzul Sf. Ap. Petru este întemeiat.

La F. Ap. 14, 13—15, Sf. Ap. Pavel și Varnava resping închinarea ce li s-a adus, din același motiv ca și în cazul de mai sus.

La Apocalipsă 19, 10, îngerul descoperitor al vedeniilor apocaliptice respinge închinarea pe care i-a adus-o Sf. Ap. și Evanghelist Ioan. Această respingere se motivează așa: „Sînt împreună slujitor cu tine”, adică sînt egal cu tine ca slujitor al lui Dumnezeu, cum ești și tu; deci sîntem în raporturi de egalitate și nu se cuvine să primesc de la tine închinare. Cu atît mai virtuos, cu cît și tu ești aici „în duh” (1, 10), adică în stare încrească. În plus, și tu ai — ca mine — „duhul proorociei”, care constă în „a mărturisi pe Iisus”.

Al doilea motiv al refuzului rezultă din cuvintele: „Lui Dumnezeu te închini”. Căci Dumnezeu era de față și — în consecință — îngerul descoperitor i-ar fi adus o jignire, dacă ar fi primit pentru sine — chiar în fața lui Dumnezeu — închinarea Sf. Ioan.

La Apocalipsă 22, 8—9, îngerul exprimă — cu o claritate care întrece pe cea din citatul precedent — egalitatea sa cu Sf. Ioan și necuviința pe care ar săvîrși-o, dacă ar primi închinarea acestuia.

Astfel, în toate locurile de mai sus, refuzul Sfinților și al îngerilor de a primi închinare își are motivele sale speciale.

În al doilea rînd, ei — provocîndu-se la Is. 42, 8 — pretind că închinarea la Sfinți și la îngerii l-ar înjosi pe Dumnezeu, pentru că ar micșora cinstirea Lui.

Dar cuvîntul „nimănu” înseamnă aici: idolilor, nu Sfinților și îngerilor. Dacă ar fi altfel, Mîntuitorul n-ar fi putut zice că a dat Sf. Săi Apostoli mărirea Sa (Cf. Ioan 17, 22).

De unde rezultă că Sfinții pot fi învredniciți de cinstire deosebită, fără ca prin aceasta să fie înjosită cinstirea cuvenită lui Dumnezeu. Cu atît mai mult, cu cît cinstirea Sfinților și a îngerilor o facem chiar spre o mai mare cinstire a lui Dumnezeu (Psalmi 150, 1), de unde derivă cîntarea

La Întîmpinarea Domnului

N-ai înțeles mărita proorocie:
„O sabie îți va străpunge sînul”.

Privești zîmbind spre Simeon bătrînul
Și te întrebi în gînd: Ce sabie să fie?
În fericirea ta nevinovată,
Tu Maică azi în templu l-ai adus
Pe Cel ce templul l-a sfințit nespun,
Din veci cu dreapta Lui cea minunată.
Și poate ascuți cu frică și uimire,
Cuvintele bătrînului prooroc,
Mirîndu-te de atîta dor și foc,
Ce-ntîmpini tu în templu, la venire.
Copilul l-ai lăsat doar o clipită,
În brațele slăbite de bătrîn,
Iar dreptul Simeon a strîns la sîn,
Cu foc aprins, comoara negrăită.
El ochii și-i ridică-n rugăciune,
De viață vrea să fie izbăvit,
Căci iată azi în brațe a primit
Un Soare, care veșnic nu apune.

Z. Lațcu

bisericească: „Lăudați pe Dumnezeu întru Sfinții Lui”.

În al treilea rînd, ei — provocîndu-se la porunca Decalogului: „Să nu ai alți dumnezei afară de mine” (Ieșire 20, 5) și la Matei 4, 10 — susțin că închinarea la Sfinți și îngerii este idolatrie și, deci, interzisă de Dumnezeu.

Dar la Ieșire 20, 5, este interzisă numai închinarea la idoli. Or, pe Sfinți și pe îngerii nu-i cinstim ca pe Dumnezeu — cu adorare — și nici ca pe idoli, ci le dăm o cinstire deosebită (venerație), ca unora ce sînt „prieteni” prea iubiți ai lui Dumnezeu (vezi și Matei 10, 40—42).

În concluzie finală, învățătura ortodoxă despre cinstirea Sfinților și a îngerilor are temeiuri sigure și puternice în Sf. Scriptură. De aceea, trebuie s-o păstrăm și s-o urmăm cu toată convingerea, stăruința și cuviința.

C. Sîrbu

Gînduri creștine

„Cu trupul lui Hristos vă cuminecați și din izvorul cel fără de moarte gustați!”

Deșertarea sufletească de toate cîte îl apasă se împlinește prin Taina Sf. Mărturisiri a păcatelor. În această împrejurare sufletul credinciosului se află în fața Mîntuitorului Hristos, Fiul Celui Atoateștiutor. Se realizează întîlnirea cu Cel care este: calea, adevărul și viața pentru credinciosul ortodox (Ioan 14, 6).

Astfel Sf. Mărturisire este un prilej de apropiere serioasă de cerul înstelat cu virtuți, precum spunea Mîntuitorul: „luați pildă de la mine, căci sînt blînd și smerit cu inima și veți găsi la mine odihnă pentru sufletele voastre” (Matei 11, 29).

Sufletul credinciosului trebuie să se îmbrace în haină de nuntă, ca să participe la „ospațul dumnezeiesc” și ca să nu fie lepădat de îngerii (Matei 22, 12), căci atunci va urma pierzania.

„Iubirea este plină de bunătate”.
(I Cor. 13, 4)

Iată că oricine poate fi bun! Firește, că la creațiune „toate erau bune foarte” (Gen. 1, 31). Și creștinul știe că bun este Tatăl ceresc, că bun este Mîntuitorul Hristos, că bune sînt harurile Sf. Duh, că bună este vestea Evangheliei, și bunătate îi transmite Biserica.

Dar atunci, de ce atîta alunecare spre păcate, atîta răutate, nepăsare, egoism, ponegriri între creștini? De ce pornesc din inimă cele care ieșind pe gură spurcă ce este în jur? (Matei 15, 18). De ce prefăcătoria aceasta? (Matei 23, 28).

În schimb, cine se împărtășește cu Sf. Cuminecătura a Mîntuitorului se apropie de bunătatea cerească și va deveni bun și în viața sa proprie pe pămînt.

„Căutați binele și feriți-vă de rău, ca să fiți vii”.

(Amos 5, 14)

Vestea lui Dumnezeu către credincioși e mijlocită de cuvinte, care exprimă numai cele ce aduc binele în viață. De aceea „binele” este ceva ce este, în schimb ce „răul” se arată ca abatere de la bine, ca ceva ce nu are justificare ca să fie.

Binele îl săvîrșește creștinul care ascultă de Sf. Evanghelie, care cuprinde învățătura Mîntuitorului Iisus Hristos, cum o predă Biserica ortodoxă, și astfel el este apărat de apăsarea păcatului de atîtea feluri respingătoare, dar și ispititoare.

„Pe cînd lina tăcere stăpînea peste toate, cuvîntul Tău atotputernic a răsunat din înaltul cerului”.

(Înțelep. Solomon 18, 14)

În educație, liniștea sufletească a celui care ascultă este absolut necesară. De aceea scrie Sf. Apostol Pavel: „Copiilor, ascultați în Domnul de părinții voștri” (Efeseni 6, 1). A asculta înseamnă a sta liniștit și atent, a primi în liniște povețele și în liniște a da atenție la învățăturile cele folositoare.

De aceea Sf. Ignățiu al Antiohiei scria: ceea ce se lucrează în liniște, este vrednic de Tatăl; cine înțelege cu adevărat cuvîntul lui Hristos, acela poate asculta însăși liniștea sa, care mărturisește pentru Hristos.

În adevăr, Iisus s-a născut în liniștea ieslei; Botezul a fost săvîrșit în tăcerea naturii; în liniște s-a rugat Iisus în grădina Ghetsimani; în liniște stătea pironit pe cruce; în liniște Hristos a înviat. Liniște sufletească dobîndește credinciosul care merge pe calea Sf. Evanghelii.

În schimb pâlăvrageala strică orice reculegere sufletească.

Prof. M. Șesan